

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2000-2001

23 MEI 2001

Wetsontwerp tot beperking met de helft van de devolutive kracht van de lijststemmen en tot afschaffing van het onderscheid tussen kandidaat-titularen en kandidaat-opvolgers voor de verkiezing van de Vlaamse Raad, de Waalse Gewestraad en de Brusselse Hoofdstedelijke Raad

AMENDEMENT

Nr. 1 VAN MEVROUW NAGY

Art. 6

Dit artikel vervangen als volgt:

«Art. 6. — Artikel 16, § 1, eerste tot zesde lid, van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 5 april 1995, wordt vervangen als volgt:

«De kiezer mag ten hoogste drie stemmen uitbrengen op de lijst van zijn keuze.

Als hij zich kan verenigen met de volgorde van voordracht van de lijst van zijn keuze, brengt hij zijn stem uit uitsluitend in het stemvak bovenaan op die lijst.

Als hij die volgorde wil veranderen, brengt hij één of meerdere doch ten hoogste drie naamstemmen uit

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-680 - 2000/2001:

Nr. 1: Ontwerp overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2000-2001

23 MAI 2001

Projet de loi visant à réduire de moitié l'effet dévolutif des votes exprimés en case de tête et à supprimer la distinction entre candidats titulaires et candidats suppléants pour l'élection du Conseil flamand, du Conseil régional wallon et du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale

AMENDEMENT

N° 1 DE MME NAGY

Art. 6

Remplacer cet article comme suit:

«Art. 6. — L'article 16, § 1er, alinéas 1er à 6, de la même loi, remplacé par la loi du 5 avril 1995, est remplacé comme suit:

«L'électeur peut émettre un maximum de trois suffrages sur la liste de son choix.

S'il adhère à l'ordre de présentation de la liste de son choix, il exprime son vote en marquant exclusivement la case placée en tête de celle-ci.

S'il veut modifier cet ordre, il marque un ou plusieurs votes nominatifs, avec un maximum de

Voir:

Documents du Sénat:

2-680 - 2000/2001:

N° 1: Projet transmis par la Chambre des représentants.

in het stemblok dat naast de naam staat van de kandidaat of kandidaten van die lijst aan wie hij bij voorkeur zijn stem wil geven.»

Verantwoording

De beperking met de helft van de devolutieve kracht van de lijststemmen kan kwalijke gevolgen hebben voor het Brussels Parlement.

Toen dit systeem voor het eerst werd toegepast tijdens de gemeenteraadsverkiezingen is al gebleken dat er schadelijke gevolgen kunnen zijn voor kieskringen met een groot aantal kiezers waarin slechts enkele kandidaten met voorkeurstemmen worden verkozen. In grote politieke partijen worden kandidaten vaak verkozen met slechts een paar voorkeurstemmen meer dan andere. Een goed georganiseerd «stem blok» (maar ook een spontaan «stem blok», bijvoorbeeld op basis van voor- of familienamen met een welbepaalde eigenschap) kan dan een groep met elkaar verbonden kandidaten voordeel opleveren. Dit komt neer op een verplaatsing van invloeden.

Het CRISP (*Centre de recherche et d'information socio-politiques*) toonde in een recente studie aan dat dit risico groter is in grotere kieskringen. Dat geldt dus bijvoorbeeld voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waar momenteel op een enkele lijst 75 parlementsleden gekozen worden, een aantal dat wellicht nog zal stijgen.

Dit amendement stelt voor om het aantal voorkeurstemmen te beperken tot drie, om zo nefaste gevolgen te vermijden, zowel voor het politieke evenwicht van de vergadering als voor de verstandhouding tussen kandidaten op dezelfde lijst. Deze beperking snijdt mogelijke plannen voor beslissende klikvorming binnen een lijst, de pas af.

Nr. 2 VAN MEVROUW NAGY

Art. 8

Aan het voorgestelde artikel 18 een lid (nieuw) toevoegen, luidende:

«Niet ongeldig zijn de stembiljetten waarop een kiezer een stem heeft uitgebracht naast de naam van meer dan drie kandidaten van dezelfde lijst. In dat geval wordt de kiezer geacht een lijststem te hebben uitgebracht.»

Verantwoording

Wanneer een stembiljet niet voldoet aan het gestelde vereiste dat geen naamstem kan worden uitgebracht voor meer dan drie kandidaten, hoeft het niet ongeldig te zijn.

Te vrezen valt immers dat de kiezers het vereiste niet naleven alle bijgewerkte informaticacampagnes ten spijt. Het zou te stringent klinken deze stembiljetten als ongeldig te beschouwen omdat men die stemmen in aanmerking kan nemen om de posten te verdelen onder de lijsten zonder af te wijken van het in het amendement op artikel 6 nagestreefde oogmerk te weten: met ten hoogste drie voorkeurstemmen rekening te houden bij de verdeling van de zetels tussen de kandidaten van eenzelfde lijst.

Heeft een kiezer meer dan drie naamstemmen uitgebracht, dan gaat de wet er van uit dat hij zich ruimer wou uitspreken over alle kandidaten samen.

trois, dans la case placée à côté du nom de celui ou de ceux des candidats de cette liste à qui il entend donner par préférence son suffrage.»

Justification

Il y a lieu d'éviter des conséquences néfastes de la réduction à 50% de l'effet dévolutif de la case de tête pour ce qui concerne l'élection du Parlement bruxellois.

En effet, les élections communales, au cours desquelles ce système fut appliqué pour la première fois, montrent que des effets pervers sont possibles dans des circonscriptions où le nombre d'élus est important et où seuls quelques candidats sont élus sur la base des voix de préférence. Dans les formations politiques importantes, beaucoup de candidats sont élus avec des différences de votes de préférence d'à peine quelques voix. Il en résulte qu'un «stem blok» bien préparé (ou spontané dans le cas de votes sur la base de prénoms ou de patronymes révélateurs d'une caractéristique particulière) peut faire passer un groupe de candidats liés entre eux, ce qui revient à déplacer l'influence des appareils.

Or, comme le relevait le CRISP dans une étude récente, ce risque est plus important dans les grandes circonscriptions. C'est le cas de la Région de Bruxelles-Capitale qui élit, sur une seule liste, 75 députés aujourd'hui et peut-être plus encore dans un avenir proche.

Le présent amendement propose, afin de prévenir les effets néfastes tant sur la stabilité politique d'une assemblée que sur les tensions prévisibles entre colistiers, de limiter le nombre de voix de préférences à trois. Cette limitation éviterait toute manœuvre en vue de former un sous-groupe de taille déterminante au sein d'une liste.

N° 2 DE MME NAGY

Art. 8

Compléter l'article 18 proposé par un alinéa nouveau, rédigé comme suit:

«Ne sont pas nuls, les bulletins dans lesquels l'électeur a marqué à côté de plus de trois candidats de la même liste. Dans ce cas, l'électeur est réputé avoir marqué un vote en tête de cette liste.»

Justification

Permet de ne pas annuler le bulletin qui ne respecterait pas la condition proposée de ne pas pouvoir exprimer plus de trois votes nominatifs.

En effet, il faut craindre que, malgré les campagnes d'information qu'il faudra adapter, des électeurs ne respectent pas cette condition. Il serait disproportionné d'annuler ces bulletins, compte tenu du fait qu'il est possible de prendre ces suffrages en considération pour la répartition des postes à pourvoir entre les listes, sans s'écarter de l'objectif de l'amendement proposé à l'article 6, qui est de ne prendre en considération pour l'attribution des sièges entre candidats d'une même liste que trois votes de préférences au maximum.

Si l'électeur a marqué plus de trois votes nominatifs, la loi stipule que son intention était de se prononcer plus largement sur l'ensemble des candidats.

Blijft de geautomatiseerde stemming bestaan, dan kan men de kiezer verzoeken zijn stem bij te sturen wanneer blijkt dat hij een stem heeft uitgebracht naast de naam van meer dan drie kandidaten.

Nr. 3 VAN MEVROUW NAGY

Art. 8

Aan het voorgestelde artikel 18 een 6° (nieuw) toevoegen, luidende:

« 6° de stembiljetten waarop meer dan drie naamstemmen voorkomen; »

Verantwoording

Zo wordt een stembiljet ongeldig dat niet voldoet aan de elders gestelde voorwaarden.

Dans l'hypothèse du maintien en vigueur du système de vote électronique, on peut aussi imaginer que l'électeur sera invité à corriger son suffrage, s'il apparaît qu'il a marqué plus de trois noms.

N° 3 DE MME NAGY

Art. 8

À l'article 18 proposé, insérer un 6° (nouveau), rédigé comme suit :

« 6° ceux qui contiennent plus de trois suffrages nominatifs; »

Justification

Ce amendement permet d'annuler le bulletin qui ne respecterait pas la condition proposée par ailleurs.

Marie NAGY.